

Thermometer seksuele gezondheid

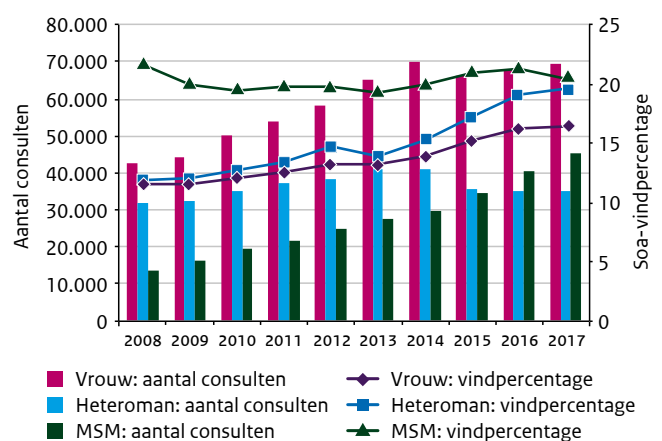
De meest recente gegevens uit
de nationale soa-surveillance
bij Centra Seksuele Gezondheid

Het doel van de thermometer is een eerste berichtgeving over de cijfers en trends van soa en seksuele gezondheid in Nederland in 2017.

Soa-consulten bij Centra Seksuele Gezondheid (CSG's)

In 2017 zijn in totaal 150.593 consulten uitgevoerd; een toename van 5% ten opzichte van 2016 (**Figuur 1**). Van alle bezoekers was 46% vrouw (n=69.375), 23% heteroseksuele man (n= 35.242) en 30% man die seks heeft met mannen (MSM; n=45.553). Er waren 416 soa-consulten (0,3%) bij transgenders. De toename in het aantal consulten was het hoogst voor MSM (+13%) in vergelijking met heteroseksuele mannen (+0,5%) en vrouwen (+3%).

De 150.170 consulten bij vrouwen, heteroseksuele mannen of MSM zijn uitgevoerd bij 122.712 unieke personen. Van deze personen had 16% (n=20.060) meer dan één consult. Dit percentage was het hoogst bij MSM, namelijk 35% (heteroseksuele mannen: 9% en vrouwen: 11%).

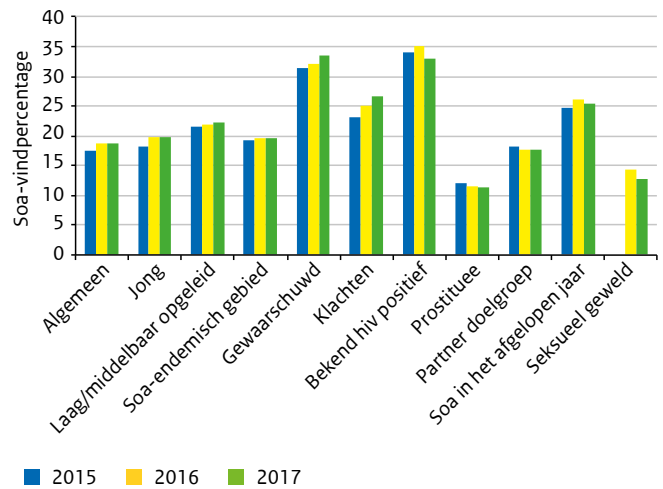

Figuur 1: Aantal consulten en het soa-vindpercentage*, 2008-2017.

* Eén of meer van de volgende soa: chlamydia, gonorrhoe, syfilis, hiv of hepatitis B.

Soa-vindpercentage

Het soa-vindpercentage steeg bij heteroseksuele mannen van 13,9% in 2013 naar 19,6% in 2017 (**Figuur 1**). Bij vrouwen nam het soa-vindpercentage toe van 13,2% in 2013 naar 16,2% in 2016, maar was in 2017 (16,3%) vergelijkbaar met 2016. Een sterkere prioritering van personen met een hoog risico op soa sinds 2015, onder andere personen die gewaarschuwd zijn of specifieke soa klachten hebben, heeft waarschijnlijk bijgedragen aan de toename in de afgelopen jaren. Het percentage MSM met één of meer soa varieert tussen de 19,2% en 21,7% over de jaren (2017: 20,5%). Het vindpercentage was het hoogst bij personen die gewaarschuwd waren voor een soa (33,0%) en bij bekend hiv-positieve personen (32,5%; **Figuur 2**). De toename in het soa-vindpercentage bij personen die gewaarschuwd waren of soa-gerelateerde klachten hadden, kan gedeeltelijk verklaard worden door aanpassingen in het moment van registratie hiervan (tijdens het consult i.p.v. bij triage/intake) bij enkele CSG's in 2017. Het soa-vindpercentage bij bekend hiv-positieve personen is lager in 2017 vergeleken met vorige jaren.

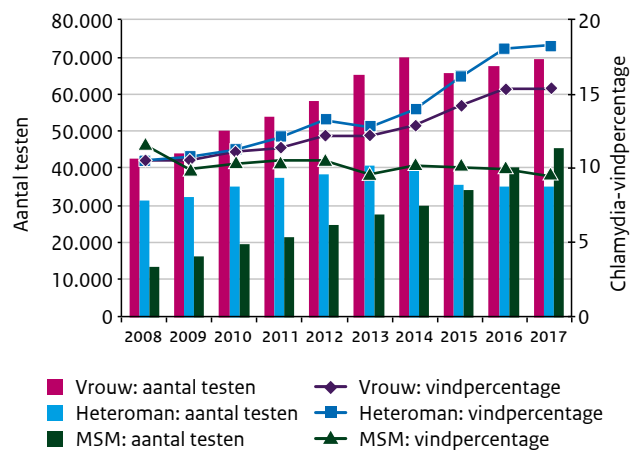

Figuur 2: Het soa vindpercentage naar risicogroep 2015-2017

Seksueel geweld wordt sinds 2016 geregistreerd. Laag/middelbaar opgeleid: geen onderwijs, basisonderwijs, lbo/mavo/vmbo/mbo.

Chlamydia

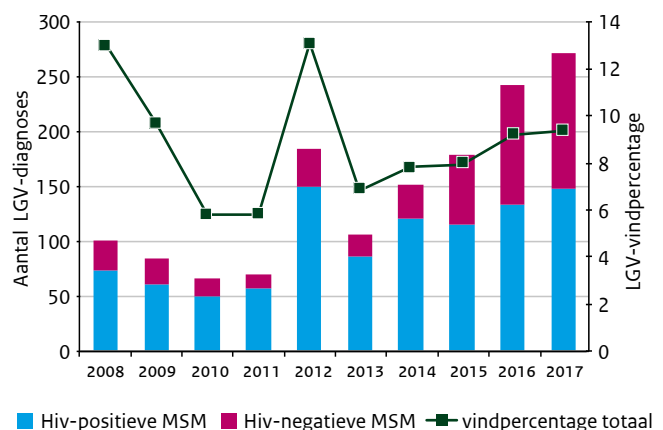
In 2017 zijn 21.404 chlamydia-diagnoses gesteld bij de CSG's, een toename van 3% in vergelijking met 2016. Er is een stijgende trend van het chlamydia-vindpercentage bij heteroseksuele mannen: van 10,6% in 2008 naar 18,3% in 2017 (**Figuur 3**). Bij vrouwen steeg het chlamydia-vindpercentage de afgelopen jaren ook, maar was in 2017 gelijk aan het vindpercentage in 2016 (15,4%). Het percentage MSM met een chlamydia-infectie ligt al jaren rond de 10% (2017: 9,5%). Echter, het chlamydia-vindpercentage bij bekend hiv-positieve MSM nam af: van 20,1% in 2008 naar 14,6% in 2017. Bij hiv-negatieve MSM was het chlamydia-vindpercentage stabiel over de jaren (8,7% in 2017).

Figuur 3: Chlamydia: aantal testen en vindpercentage, 2008-2017

LGV

In 2017 zijn 2.904 LGV-testen uitgevoerd bij MSM, een toename van 10% ten opzichte van 2016. Het aantal LGV-diagnoses is in 2017 verder gestegen naar 271 (**Figuur 4**), een stijging van 12% ten opzichte van 2016. Het aantal LGV-infecties nam toe bij zowel hiv-positieve als hiv-negatieve MSM. Het LGV-vindpercentage nam de afgelopen jaren ook toe maar was in 2017 (9,3%) vergelijkbaar met 2016 (9,2%). Van alle MSM met een LGV-infectie was 55% (bekend en nieuw) hiv positief, had 49% geen symptomen, was 4% gewaarschuwd voor LGV en was 21% gewaarschuwd voor een andere soa.

Figuur 4: LGV: aantal diagnoses en het vindpercentage bij MSM die getest zijn op LGV, 2008-2017

Gonorrhoe

In 2017 is het aantal gonorrhoe-diagnoses toegenomen met 11% naar 6.764. Het gonorrhoe-vindpercentage nam de afgelopen jaren toe bij MSM, maar was in 2017 (11,0%) vergelijkbaar met 2016 (11,3%). Bij bekend hiv-positieve MSM was het gonorrhoe-vindpercentage in 2017 lager (17,3%) ten opzichte van 2016 (19,2%); bij hiv-negatieve MSM was het vindpercentage gelijk (10,0%). Het percentage heteroseksuele mannelijke en vrouwelijke bezoekers met een gonorrhoe-infectie was stabiel ten opzichte van vorige jaren, respectievelijk 1,9% en 1,6% in 2017.

Gonokokkenresistentie

In 2017 is bij 38,5% (n=2.351) van de personen met gonorrhoe binnen de CSG's die aangesloten zijn bij het GRAS-project (n=6.100) een gevoeligheidsbepaling gerapporteerd. Er is nog geen resistentie of klinisch falen gerapporteerd voor ceftriaxon, de huidige 1e keus behandeling voor gonorrhoe. Resistentie tegen cefotaxim, een andere 3^e generatie cefalosporine, was in 2017 1,5% (1,3% in 2016). Het percentage isolaten dat resistent is tegen azitromycine is toegenomen van 5,8% in 2012 naar 15,0% in 2017.

Infectieuze syfilis

In 2017 is het aantal diagnoses van infectieuze syfilis (n=1.228) gelijk gebleven ten opzichte van 2016. De geleidelijk toenemende trend in het vindpercentage van infectieuze syfilis bij MSM tussen 2011 en 2016 zette niet door in 2017 (2,6%; **Figuur 6**). Dit kwam voornamelijk door een lager vindpercentage bij bekend hiv-positieve MSM in 2017 (7,2%) ten opzichte van 2016 (8,4%). Het vindpercentage was stabiel onder hiv-negatieve MSM (1,9% in 2017). De vindpercentages bij vrouwen en heteroseksuele mannen blijven laag (**Figuur 6**).

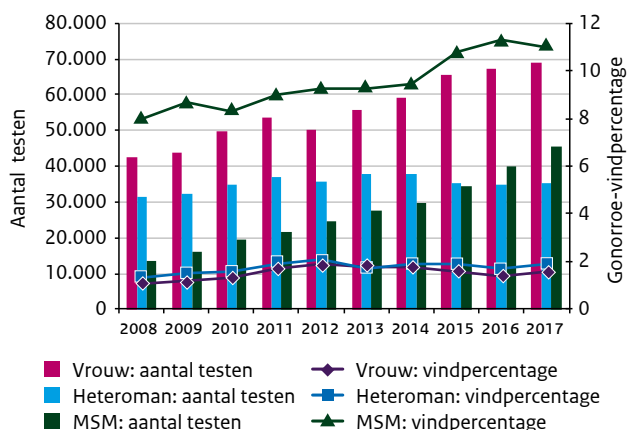
Hiv

Centra Seksuele Gezondheid

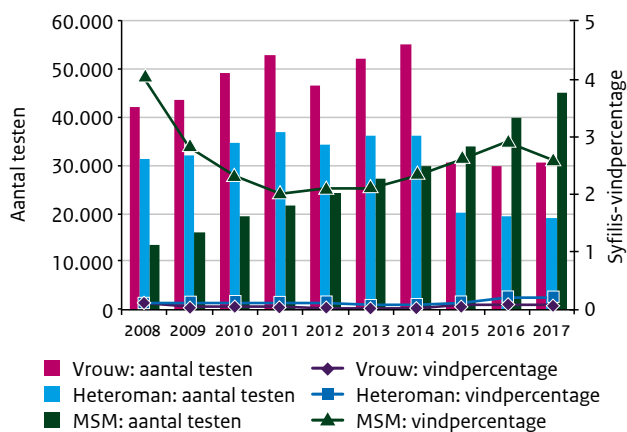
In 2017 zijn 286 nieuwe hiv-diagnoses gesteld bij de CSG's, vrijwel gelijk aan het aantal in 2016 (n=285) en 2015 (n=288). Negenentachtig procent (n=256) van alle hiv-diagnoses werd bij MSM vastgesteld. Het vindpercentage bij MSM is gedaald van 3,0% in 2008 tot 0,7% in 2016 (**Figuur 7**). Het vindpercentage bij heteroseksuele mannen en vrouwen blijft zeer laag. Van alle heteroseksuele mannen en vrouwen met een nieuwe hiv diagnose had 83% een migratieachtergrond uit een land met een verhoogde soa/hiv prevalentie.

Hiv-behandelcentra (SHM)

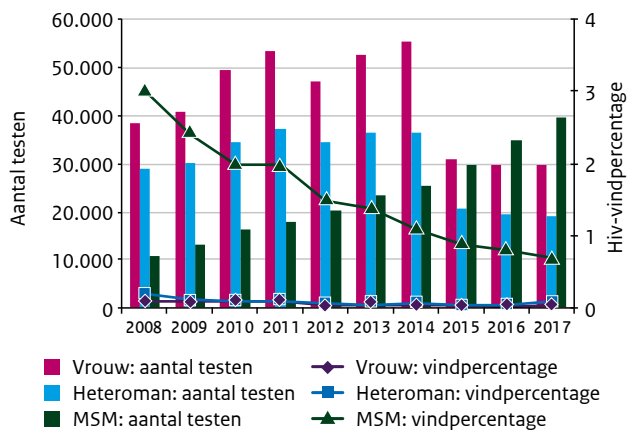
Op 31 december 2017 waren in totaal 19.677 personen in zorg bij de 26 hiv-behandelcentra. In 2017 zijn 1.037 personen met hiv aangemeld (in 2016: 1.047), waarvan 615

Figuur 5: Gonorrhoe: aantal testen en vindpercentage, 2008-2017

Figuur 6: Infectieuze syfilis: aantal testen en vindpercentage, 2008-2017

Figuur 7: Hiv bij CSG: aantal testen en vindpercentage, 2008-2017

personen ook in datzelfde jaar gediagnosticeerd zijn (in 2016: 778). Dit is opnieuw een daling ten opzichte van voorgaande jaren, al loopt dit aantal nog op door rapportagevertraging. Het aandeel mannen onder nieuw gediagnosticeerden is in 2017 vergelijkbaar met voorgaande jaren (87%). Vergelijkbaar met vorig jaar was 68% geïnficeerd door MSM-contact, 25% door heteroseksueel contact (mannen en vrouwen) en 6% had een andere of onbekende transmissieroute. Het aantal aids-diagnoses in 2017 was 109.

Acute hepatitis B

In het kader van de meldingsplicht infectieziekten werden in 2017 114 meldingen van acute hepatitis B gedaan door CSG's en door andere zorginstanties (peildatum: 14 maart 2018). In 2016 waren er 111 meldingen van acute hepatitis B. De meest gerapporteerde transmissieroutes zijn besmetting via heteroseksueel contact (39%) en MSM-contact (30%). In de meeste gevallen betrof het seksueel contact met een losse partner (66% procent bij heteroseksuelen, 79% bij MSM). De transmissieroute was onbekend voor 15% van de meldingen.

Acute hepatitis C

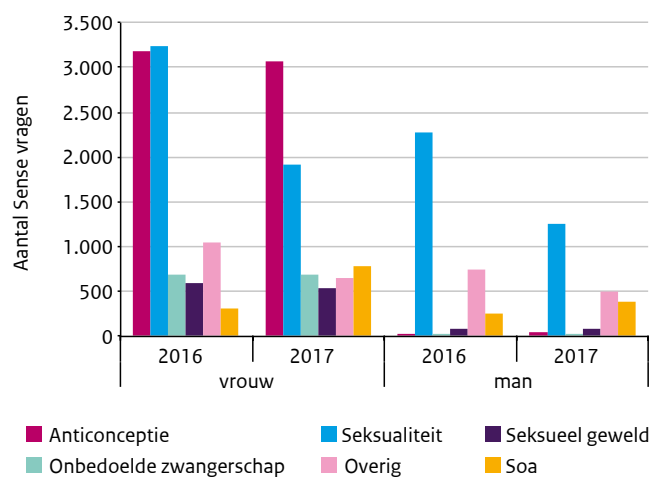
In de aangiftecijfers van acute hepatitis C zijn 58 nieuwe gevallen gemeld in 2017 (2016: n=46; 2015: n=72). Seksueel contact was de meest gerapporteerde transmissieroute (n=42, 72%); dit waren voornamelijk MSM (n=39, 67%). Van de 58 personen bij wie acute hepatitis C werd aangetoond waren er 28 hiv-positief, maar rapportage van de hiv-status is onvolledig.

Seksueel gedrag

Vergelijkbaar met vorige jaren werd bij een groot deel van de consulten drie of meer seksuele partners in de afgelopen 6 maanden gerapporteerd: bij 61% van de consulten onder heteroseksuele mannen, 80% van de consulten onder MSM en 44% van de consulten onder vrouwen. Bij consulten van heteroseksuele mannen en vrouwen bij wie het meest recente sekscontact een losse partner was, rapporteerden slechts 27% condoomgebruik (ook 27% in 2016). Onder MSM was dit percentage hoger, namelijk 43% (44% in 2016).

Seksualiteitshulpverlening

In 2017 zijn 9.763 Sense-gespreksthema's geregistreerd bij 8.777 consulten (2016: 12.270 gespreksthema's bij 11.251 consulten). In 2016 was er een toename in het aantal sense-gespreksthema's doordat één regio standaard een Sense gesprek had uitgevoerd en geregistreerd tijdens soa-consulten met jongeren onder de 25 jaar. Hierdoor was vooral het aantal gerapporteerde vragen over seksualiteit fors gestegen bij zowel mannen als vrouwen. Het aantal gespreksthema's is in 2017 weer vergelijkbaar met 2015, waarbij anticonceptie en seksualiteit de meest voorkomende gespreksthema's waren.

Figuur 8: Het aantal Sense-gespreksthema's naar geslacht, 2016 en 2017

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

April 2018

Met dank aan alle Centra Seksuele Gezondheid, GGD-en,
Stichting HIV Monitoring en de medisch microbiologische
laboratoria

Contact: fleur.van.aar@rivm.nl